Ч. 183 (13.728). Львів, субота 14. липня 1934. Pocztową opłatę opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Розпорядки в справі Березн Картуської.

Півський воєвода полк. Костек-Бернацький видав розпорядок у справі концентраційного табору в Березі Картуській, оголошений в „Полеськ-ому Дзеннік-у Воєвудзк-ому“ ч. 13., який розліпили афішами по всьому поліському воєвідстві. В розпорядку сказано, що 1) особам неуправненим не вільно переступити лінії, зазначеної дротами, які є перед парканом, 2) фотографувати табор інтернованих, 3) порозумівається якнебудь із інтернованими. За нарушення тих приписів каратимуть адміністраційним шляхом карою до 500 зол., 14-денним арештом, або обома карами.

У другому розпорядку воєвода перестерігає околичних мешканців і приїзжих перед якиминебудь намаганням навязати взаємини з інтернованими з поминенням адміністрації табору, перед допомаганням в евент. приготуваннях до втечі або до самої втечі та перед усякою чинністю що противиться приписам про тaбори. Винуватців каратимуть адміністраційно, а крім того їх можуть інтернувати, як таких, що загрожують прилюдному спокоєві та безпеці, незалежно від карно-судової відповідальности.

—o—

Соймова опозиція за скликанням сойму.

Варшавські часописи повідомляють, що в звязку з уведенням у життя концентраційного табору в Березі Картуській соймова опозиція задумує звернутися до маршала Світальського зі запитом, чому досі не скликано сойму. Сумніваються, чи марш. Світальський відповідатиме на цей запит, тому акцію опозиції треба вважати радше демонстрацією.

Презес львівського ББ заповідає боротьбу.

Польські журналісти в голови ради ББ. на півд. сх. воєвідства.

Презес ради ББ південно-східних воєвідств д-р Домашевич приняв у четвер на авдієнції польських журналістів. Вони зголосилися у звязку з енунціяцією мін. Міхальського. Львів, сказав д-р Домашевич, відразу був переконаний, що мін. Перацького вбив член ОУН. Населення півд.-східних воєвідств свідоме, що вбивство пок. Голувка та мін. Перацького в нічому не змінить напрямної польської політики в відношенні до меншин установленої ідеєю Голувка та реалізаційної програми мін. Перацького. Все населення жде, що уряд згідно з заявою прем. Козловського білим залізом випалить середовище української терористичної акції. Винищення того середовища вимагає винищення тієї атмосфери, того клімату, який створює та розвиває те середовище. Годі толерувати пропаганду ненависти до держави та всього, що польське, пропаганду, яку все ще безкарно веде частина гр.-кат. клиру та українські націоналістичні кооперативні й культурно-освітні організації. Бо ця пропаганда створює не що інше, як цю атмосферу та клімат, що плекають середовище для агентів і для акції ОУН. „Сподіємося, закінчив д-р Домашевич, що уряд не здержиться навіть перед найрадикальнішими засобами, щоби зробити кінець засівам ненависти до держави, тим усім засівам національної та партійної ненависти, без огляду на це, з якого ряду й роду, амвони чи трибуни роблять ті засіви“.

Розстріляли бувших білоруських послів.

У 1929 році білоруські посли до I. польського сойму Баранов і Каганович передісталися нелегально до СССР. Опочатку їх приймали оваційно як героїв революції. Тепер їх признали ворогами працюючого народу та розстріляли. Жінці Баранова приказали покинути Мінськ.

Британське демарш у Берліні.

Міністер Саймон у пятницю зложить у палаті громад заяву британського уряду в справі гостини мін. Барту в Льондоні та поінформує палату про постанову британського уряду про демарш у Берліні із приязним вказанням на доцільність уведення в життя французького проєкту сх.-европейського пакту взаїмної помочі.

Гітлер про криваві події в Німеччині.

РИМ. ПАТ. Туринська „Ґазета дель Пополо“ помістила інтервю з Гітлером про криваві події в Німеччині. Гітлер сказав, що кілька разів старався навернути до порядку людей, які боролися 12 літ при його боці. Ще перед вибухом бунту розмовляв 5 годин і старався переконати одного з провідників революції, що його шлях відбігає від Гітлера фатально. Пересторога була безуспішна. Змовники хотіли передовсім схопити Гітлера. Ті люди від 12 літ привикли до конспіраційної праці, не могли пристосуватися до нових умовин, до нової влади, бунт проти всякої влади став їх другою природою. Ті люди не могли найти звязків із народом. Виступаючи проти бунтівників, робив це Гітлер для добра гуманітаризму та в обороні всіх німецьких родин. Колиб революція в Візсе осягла свою мету, плакалоб у Німеччині не 10 чи 12 жінок, а десятки тисяч. Проти почувань людяности виступають лише ті, що хотілиб затопити Німеччину в хаосі громадянської війни. Без сумніву після першої змови, колиб удалася, прийшли би дальші. В гру входила тут доля всієї Німеччини. Кожду змову на призначення держави треба окупити жертвою смерти. Хто для особистих або партикулярних цілей хоче використати владу, яку має для будови держави або оборони революції, матиме відтяту голову. Така доля стріне кожного, хочби вже далеко зайшов і мав велику владу, яку одержав від мене — закінчив Гітлер.

Чому відкликали маневри в Німеччині?

Льондонські часописи твердять, що маневри райхсвери в Німеччині відкликали з причини масових пожеж лісів. Виявилося, що в багато випадках пожежі були наслідком саботажів. Гітлер і його гвардія, по словам згаданої преси, не хоче маневрів, також тому, щоби військо масово не сходилося з населенням.

Схопили Свен Гедіна.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Славного мандрівника і дослідника Тибету Свен Гедіна схопили повстанці в китайськім Туркестані. Свен-Гедінова виправа складається з 4 шведів, 3 монголів 3 китайців. Свен Гедіна полонили в Урумсі збунтовані вояки ґен. Ма-Чунь-Іня, який заняв Кашгар. Це вже вдруге взяли Свен Гедіна в полон. Вперше придержали його в березні. Тоді закидали йому змову з ворогами Ма-Чунь-Іня.

По широкому світі.

— Ввіз до Польщі дійшов у червні ц. р. до 68.6 міл. зол., вивіз до 77.7 міл. зол., тобто біляисове додатне сальдо є 9.1 міл. зол.

— В Німеччині склалася велика летунська катастрофа, яку досі держали в тайні: 7 осіб згинуло, причини невиясені., покищо арештовано всіх робітників, що працювали біля літака та 70 комуністів.

— Всіх старшин, що брали участь в пучі, звільнив литовський президент від судового слідства, наказуючи його повести тільки проти старшин резерви й держ. урядовців.

— Голова директоріяту Мемелю, Райскіс, звільнив бурмістра тогож міста, німця д-ра Бріндлінґера з цього становища, бо він не знав литовської мови.

— Тайна поліція викрила у Бадені в кількох місцях новозасновані й широко розгалужені комуністичні ячейки.

— Комісаря Боні, відомого зі слідства у справі Ставіського і Преса поставили у стан обвинувачення за хабарництво та співучасть злочинах.

— В м. Бріджтовн стейту Ню Джерси прийшло до сутички страйкарів з поліцією, в якій поранили багато осіб. Шериф міста зажадав від ґубернатора проголошення стану облоги й військової допомоги. Арештовано 17 осіб.

— Покриття золотом зросло в Німецькім Банку з 2 прц. у минулому на 2.1 прц. у цьому тижні.

—Праські часописи повідомляють, що саботажисти вмонтували були пекольну машину в кабіні „Цепеліна“ у Фрідріхсгафені. Викрили пекольну машину завдяки зраді одного саботажиста. Досі арештували 47 робітників і техніків.

— У Караті якийсь індієць з сокирою під одежею хотів дістатися до палати, в якій живе Ґанді. Палатна сторожа арештувала його.

— У Рожомберку (Рожагедь) на Словаччині відбулося при участи 20.000 людей свято в честь о. Глінки, борця за автономію Словаччини.

— У Відні викрили підземний канал від електрівні до робітничої дільниці. Знавці кажуть, що канал побудовано недавно. Здогадуються, що побудували канал соц.-демократи перед подіями в місяці лютому.

—o—

СОБАКИ ЗАГРИЗЛИ СВОЯКА РАДЖІ.

СІМЛЯ, ПАТ. 80 вівчарських собак раджі Атґара в провінції Оріса розшарпало раджового свояка. Він не знав, що собак спущено та вийшов нічю з палати. Як на крик нещасного збіглися люди, найшли лише кілька костей.

„ТОВПА НА ТРОНІ“.

(Кореспонденція з Америки.)

Ню Йорк, 27. червня 1934.

Американський фільософ і письменник, Вилл Дюрант, якого лібералізм запровадив його в обійми анархістів у Ню Йорку в часі війни, відбув літом 1933. року подорож до краю Совітів через Канаду, Японію й Сибір. Свої враження видав він при кінці мин. року книжкою, яка отсе вийшла другим накладом в Англії п. н. „Лекція з Росії“ — присвячена „на осторогу американським комуністам“. Книжка писана стилем Дантого, коли той описує пекло. Характеристику режіму в Радянщині він передає висловом „Товпа на троні“ і каже, що „цей страшний кольос зовсім не журиться свободою слова, преси, судівництвом при помочі судейських лав чи яких інших свободолюбних установ, котрі стали вже природними підставами західньої суспільности, а проголошує на справедливі всякі способи, які потрібні державі“.

Маком Моґґеридж, кореспондент англійської ґазети „Менчестер Ґардіян“ перебув у Радянщині одну зиму і описав свої помічення в недавно виданій книжці „Зима з Москві“. Большевицький режім характеризує він як „ошуканство, ведене під гаслом диктатури пролетаріяту“. А як причину, чому світ не знає повної правди про цей режім, подає Моґґеридж становище пресових кореспондентів у Радянщині, яким не вільно писати власних помічень під загрозою уневажнення паспортового віза, а в додатку увязнення, заслання або й розстрілу їх приятелів або рідні, які перебувають на території СССР як тамошні громадяни. Отже Моґґеридж представляє кореспонденції з Москви, які дістаються за границю, як простий жарт, бо совісний кореспондент не пробує навіть передавати правди, а видумує щонебудь, щоби лише щось вислати за границю.

Треба мати сильні нерви, щоби читати книжки отих і їм подібних письменників, які без застережень кваліфікують теперішній режім у Радянському Союзі як владу найгіршої сорти людей.

Згадуючи про Вилл Дюранта — не треба вмішувати цього імени в довголітнім московським кореспондентом нюйорського „Таймсу“ Волтером Дюрантім, а треба при цій нагоді згадати про його помічення над вартістю ріжних радикалістичних рухів в Америці. Він брав сам живу участь у них і все, що пережив, написав у своїй наче автобіографії п. н. „Переходова доба“. Отже Дюрант твердить таке: Всякі переворотові рухи бувають проваджені молодими фанатиками, які щиро вірять в успіх своєї справи. Як що молодики приходять до розуму, вони покидають радикалістичні табори і стають пересічними бизнесовими громадянами. Всякі спроби зібрати разом ріжнородні радикалістичні напрямки неможливі. Неможливі тому, бо на чолі таких таборів стоять старші віком провідники, які з провадження тих відломків зробили своє звання. І вони перші кидаються поборювати всякі спроби обєднання радикальних елементів в одно русло. Не поможе ніякий зазив до „поступовости“, до вищого „інтересу працюючих мас“ чи яких інших почувань. Вони знають, що це пусті фрази і неможливі до здійснення. А коли вони врятують свою фракцію, то тим самим хоч збережуть своє становище, до якого привязана таки добра матеріяльна нагорода.

Ці помічення Дюранта знайшли потвердження у фактах, які виходять на верх при нагоді боротьби комуністичних орґанізаторів проти робітничих юній, що належать до Американської Федерації Праці. Зпочатку було незрозумілим для пересічного приятеля робітничого руху, чому то большевики так завзято поборюють ці юнії, коли їм не вдається здобути в них проводу. Але цією справою занявся радикальний тижневик „Ди Нейшон“ з Ню Йорку і вияснив, у чому діло. При кінці минулого року появилася ціла низка статтей про „Ракетірство в робітничих юніях“. З тих статтей довідуємося нпр., що Сем Каплан, президент відділу 306 юнії машиністів з кінотеатрів, перебував у канцелярії юнії лише два дні в тижні і за це побирав платні 21.800 дол. річно, а його наслідник по 18.000 дол. річно.

П. Дж. Моррін, президент юнії робітників при будові мостів, діставав по 15.000 дол. платні річно, а крім того по 12 дол. на видатки кожного дня. Луїс Кавфман, предсідник від 244 юнії машиністів з кінотеатрів, побирав по 14.000 дол. річно. Хоч багато членів юнії є тепер без роботи, то платні предсідника ніхто не зменшує.

Крім таких платень дістають ще урядовці юній „дарунки“ при ріжних нагодах. Згаданий Каплан дістав 55.000 дарунку на протязі пяти літ. Урядовці юнії дістають пересічно по 50 дол. місячно на утримання вибагливого авта, купленого коштом юнії, а в одній випадку, який дійшов до прилюдного відома, президент дістав 300 дол. на направу зубів з каси юнії.

Такі надужиття не булиб ще такими кричливими, якби не те, що урядовці, коли раз дістануться на становище, не хочуть датися відти усунути. Нераз триває боротьба повних десять літ, заки загал членів зможе усунути з уряду якогось урядовця, не зважаючи на те, що вибори приходять майже кожного року.

Надуживання в юніях є такі жахливі, що межують із простим розбишацтвом. Вони тим більше жахливі, що надужить допускаються всякі демаґоґи, які вміють грати на нервах робітників і в той спосіб дістаються до управи. А потім вживають найгірших способів щоб удержатися при владі. Буває, що загальні збори юнії виберуть урядовців, а такий довголітній урядовець вміє кпити з вибору і дальше урядує. Але найчастіше буває так, що при виборах члени у свобідній країні мусять голосувати так, як згори накаже президент, секретар чи інший всемогучий „бос“.

Така господарка в робітничих юніях, це вже система. Не диво, що комуністи так завзято стараються дістати становища для себе. Тоді вони не дбають про якісь хочби навіть позірні засади справедливости чи господарности, а безпощадно видають міліони робітничого гроша на утримання комуністично-большевицької преси чи інших своїх орґанів.

Ті українські товариства, яких підступом заманили відбувати свої паради в большевицькім „Українськім Робітничім Домі“ не можуть втечи звідтам, поки не втратять останнього цента з каси в користь большевицької пропаґанди.

Утікачі з радянської України оповідають, що з початку большевицького режіму наші дядьки пробували переводити вибори до ріжних управ у радгоспах чи колхозах. Але після вибору приходив з району наказ вибрати тих і тих комсомольців і навіть не було як противитися.

Порівнюючи вісти, записані згаданими письменниками, з тим, що діється по американських юніях і хочби по українських товариствах, які дісталися в обійми большевизму, треба прийти до висновку, що люди з товпи не спосібні до влади навіть у малих орґанізаціях, а тим менше не надаються до управи державою. І справді горе державі чи народові, коли на їх престолі засяде товпа, котра не руководиться справедливістю, а простим інстинктом. Коли робітничі маси остають усе під впливом демаґоґів, що без упину сіють ненависть до всіх, нема чому дивуватися, коли ці маси затрачують засади права, засади чоловіколюбства, а сліпо йдуть по лінії ненависти до всього людства а лакімства для себе самих.

Семен Демидчук

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 14. ЛИПНЯ 1934.

М. ГАЛУШИНСЬКИЙ. 51

З Українськими Січовими Стрільцями.

СПОМИНИ З РР. 1914—1915.

Нові приказн. — Стан УСС. — Поділ військової команди Львів. — Вимарш куренів УСС у поле.

А тимчасом ситуація на нашім фронті дещо змінилася. Російські війська трохи за далеко загнались на Угорщину і мусіли завертати назад. Наші стрільці у числі 1000 душ, що вийшли проти них, не мали нагоди брати активної участи в боях, і заняли лише були резервові позиції поза Свалявою, а опісля перейшли зовсім у резерву. В день чи два (3. 10. 1914.) після того, як я приїхав до St. Miklos, був у мене от. Коссак і навіть переночував у мене. До побраних 30. вересня 30.000 корон на видатки взяв ще 10.000 і після короткого побуту відїхав назад до себе. Тому, що воєнна ситуація поліпшилася, став приїздити до мене надпор. Кватернік, та вже з новими приказами, що з підїздовою війною не мали нічого спільного.

Стан мужви УСС представлявся так: Коло от. Коссака було 5 сотень — у числі 1000 людей. Сотн. Семенюк із своїми на Ужоку. Сотн. Дідушок із своїми — може 120 людьми — в St. Miklos. А тимчасом до Горонди напливало щораз-то більше стрільців із висланих двацяток, так, що в перших днях жовтня можна було утворити зовсім безпечно дві повні сотні.

Тодішню військову команду Львів розділено на дві частини. Адміністративну частину, яку під назвою Militärkommando вислано з початку до Igló, опісля до Nagyvarad, дальше до Грацу, остаточно до Mährisch Ostrau, де й перебуває ще у хвилині, коли отсі спомини пишу (серпень 1917 р.). З другої частини під командою (тоді) ген.-майора Гофмана з шефом штабу гр. Лямезаном утворено так звану оперативну групу, якої урядова назва була „Operatives Miltkmdo Lemberg“. Незвичайно тяжка задача припала тій команді, а саме боронити Карпат на просторі від Тороні до Ужоку, простору, що його сьогодні боронить ціла армія.

УСС після першої своєї постави із сотнею Дідушка мали добру славу, а що кожний кріс становив тоді велику вартість, тому й постановлено втягнути до акції усіх стрільців. Плян був такий: Зі стрільців будуть утворені три курені, з яких один у силі трьох сотень буде під проводом от. Коссака, два інші будуть складатися з двох сотень, під командою д-ра Шухевича і д-ра Волошина. Коссак піде зі своїми в напрямі Верецьких, д-р Шухевич на Ужок, де до нього прилучиться сотня Семенюка, а д-р Волошин на Тороню. Після поставлення такого пляну покликали всіх трьох курінних до St. Miklos і там дістали вони прикази в присутности надпор. Кватерніка. Було це дня 7. жовтня 1914 р. Всім їм виплатив я потрібні на мужву гроші та просив вести точні рахунки, щоб я опісля міг вирахуватись із побраних грошей.

Дня 8. жовтня 1914 р. вирушили курені в означену дорогу. А до сотника Семенюка в Revhely (Nagyberezna) і до 2. куреня 66. п. п. до якого був він приділений, вислав я зараз телеграму такого змісту: „На приказ військової команди має сотня прилучитись зараз до кольони 4-го корпусу, який посувається на лінії Ужок-Турка. Сотня переходить там під прикази курінного д-ра Шухевича. Дальші прикази на місці. Харч взяти на 3—4 дні. Телеграма служить як Offene Ordre для веденого Вами транспорту“.

Ті відділи, які тепер вийшли в поле, навчилися того, що конечно потрібно удержувати бодай які-такі звязки з поодинокими четами УСС. Навчилися, що можна посилати мельдункових їздців, що до чогось служать телефони й телеграфи і т. п. Про ті звязки далося би багато сказати і я про це не забуду при нагоді, одначе мушу тут зазначити, що вони не були такі, які повинні були бути. Спонукували до них звичайно якісь потреби: в перших місяцях грошеві, а в дальших по найбільшій части лиш особисті просьби, або коли біда допекла, як уже хто наброїв забагато. (Далі буде.)

Участь жінки в українському письменстві.

РЕФЕРАТ П-НІ КАТЕРИНИ ЧАЙКОВСЬКОЇ, ВИГОЛОШЕНИЙ НА УКРАЇНСЬКОМУ ЖІНОЧОМУ КОНГРЕСІ В СТАНИСЛАВОВІ.

IV.

Ольга Кобилянська і характеристика її творчости. — Уляна Кравченко. — Людмила Старицька-Черняхівська. — Е. Ярошинська. — Дніпрова Чайка. — Любов Яновська. — К. Малицька. — Ол. Кисілевська. — Хр. Алчевська. — К. Гриневичева.

Ольга Кобилянська, зі своєю фільософією сильних індивідуальностей, все дає в своїх творах людей сильних духом, людей, що стоять понад товпою, що все прямують у сферу надлюдських почувань.

Тому то герої, а властиво героїні її творів, це не рядові, як у Марка Вовчка люди, це вже жінки з більшим і сильнішим прямуванням вгору.

Перше, що найбільше відріжняє їх від загалу, це глибоке замилування до краси й вічне її шукання всюди.

Найдосконалішу красу находить Кобилянська разом зі своїми героїнями в природі. Вона, природа, є незрівнана в своїй красі і навіть люди виходять у порівнанні з нею брудні й вульгарні, коли своїми негарними голосами нарушують живе мовчання пралісу, який вони приходять нищити.

А як протиставляється все в живому пралісі брутальній силі наємців, все, почавши від найдрібнішої рослинки до гордого орла.

Коли один з прибулих людей вдарив топірцем по старій смереці, то „Вона здрігнулась. Відколи жила, не чула на собі топора. Удар той розлягся по цілому лісі, і всі дерева задержали віддих; беззвучна тиша, повна дожидання, розісланася і почулося звільна і виразно слово: „Зрубати". (Битва).

Кобилянській близьке і рідне не лише те, що люди називають мертвою природою, а все природне взагалі.

Якою глибокою любовою вона сповиває своїх героїв, що мають природні почування і злите з природою, згармонізоване з нею, життя, бачимо хочби з оповідання „Некультурна".

А герої величної епопеї, присвяченої людям землі і названої „Земля"; люди з їх непоборною любовю до землі, яка творить невіддільну частину їх істоти.

Вони так кажуть: „Ми люди, що знаємо лише землю. Вона чорна, то й руки наші почорніли від неї, та проте вона свята".

Жінки є ближчі і більше зрозумілі для письменниці і тому їх долею вона займається найбільше. Вона хоче, щоби всі бачили у жінці передовсім людину, а також щоби жінки ставали тими найсильнішими індивідуальностями, тими надлюдьми, які були улюбленими її героями.

Героїні Кобилянської здібні на дуже глибокі почування і навіть у найдрібнішому русі виявляють глибину своїх почувань.

Коли Ганна з „Землі", прощаючись з Михайлом, що іде до війська, випроваджала його, вона тільки вклонилася йому, а цей поклін так змальований: „Цілу душу вложила вона несвідомо в сій хвилі у поклін".

Вони, ці героїні, мають цілковиту свідомість своєї людської гідности, здобутої працею над собою, а тому в „Царівні" Наталя намовляє навіть Огрядина працювати над собою, щоби стати „твердим, могучим і гідним поваги".

Пребогата краса Карпат і їх мальовничих мешканців так чарує Кобилянську, що вона в своїх карпатських новелях якби тільки переказує все те, що їй нашіптували вони самі, так безпосередньо й по мистецьки виходять вони в її творах.

Хоч як богата є творчість О. К., та всетаки є це справа ще не збілянсована, вона живе, творить і скарбниця нашої літератури ще не раз відчиниться, щоби збогатитися ще не одною перлиною її творчости.

Говорячи про ці вже часи в українському письменстві, коли в ньому беруть участь письменниці тої міри, що Олена Пчілка, Наталя Кобринська, а пізніше навіть і такі, як Леся Українка чи Ольга Кобилянська, коли немає ані одного нашого видавництва, що не булоб збагачене участю в ньому української жінки, стаємо перед тим, що не можемо вже в півгодинному рефераті огорнути і вичерпати таку багатогранну і пребогату творчість української жінки, що розливається цілим морем чистої джерельної води, яка підбадьорує й змішнює зболілу душу народа-страдника. Тому спинемося ми лише на головних етапах розвою творчости українських письменниць.

У цьому часі пише свої всесторонні глибокі у своїх громадсько-виховавчих думках поезії **Уляна Кравченко**, котра в свому вірші „На новий шлях" вказує дорогу до незалежної праці на самостійному шляху української жінки.

Вона в своїх поезіях прикликає до непохитности і витрівалости і до сьогоднишнього дня не покидає її та сила духа, якою вона змішнює і підбадьорує слабших.

„Не сліз потрібно, щоб ставать до бою.
Не сльози — силу й жар візьми за зброю.
Ту силу, що любов у груди л'є,
Ту міць, щоб думи в ділю осущать,
Той жар, щоб з злом боротись і врошати,
Все, чим тебе невіра й злоба б'є".

Вже Франко каже, що „цінить чуття й щирість у її поезії".

І через все своє тяжке та часто несправедливе для неї життя вона находить задоволення в тому, щоби

„Слабих кріпити, за бездольних битись
Самому-ж помочи не ждати ні від кого".

Людмила Старицька-Черняхівська дала багато поезій, повістей і творів драматичних. У драмі „Гетьман Дорошенко" вона говорить про визвольну боротьбу українського народу в XVII столітті; цей історичний момент представлений і в „Боярині" Лесі Українки.

І так від Олени Пчілки та Наталії Кобринської аж по сьогоднишній день стає одна по другій до праці для свого письменства, до його піднесення й збогачення ціла низка українських письменниць.

Ще в „Першому Вінку" пишуть обидві сестри **Павликівни — Ганна й Катерина**, далі переважно в журналі „Буковина" і інш. містить свої твори ще одна письменниця з Зеленої Буковини **Евгенія Ярошинська**. У цьому часі виступає **Дніпрова Чайка** зі своїми чудовими поезіями в прозі, а особливо морськими малюнками; **Любов Яновська** з оповіданнями з життя селян та драматичними творами, в котрих вона розглядає питання особистого людського щастя; незвичайно цікаві оповідання з подорожей давала редак. „Жіночої Долі" **Олена Кисілевська**, що писала під псевдонімом Галичанка; ніжний співець квітів і гармонії людського поступовання зі словом **Христя Алчевська**; модерністична в формі своїх останніх творів **Катря Гриневичева**; **Марійка Підгірянка** зі своїми коломийками і т. д., і т. д. аж до заповідаючої світ своїми зорями творчости **Галини Журби** і інших, яких уже треба назвати письменницями грядучої доби, котрі заповідаються часами дуже сильно та про котрих сьогодня ще не можна говорити.

Я вже казала про те, що навіть перший жіночий альманах згуртував коло себе дуже велику кількість українських письменниць, а поза тим твори українських письменниць містять усі журнали українські, як наддніпрянські, так теж і наддністрянські і коли переглядаємо ці журнали, то всюди стрічаємося з творами українського життя як українсько-національного, так і особистого характеру.

Неперіодичні видання виходять теж при численній участи наших письменниць; так у прекрасній антольоґії української лірики, уложеній Франком, „Акорди", поміщено великий відсоток поезій наших письменниць, не менший теж і в другій антольоґії „Струни".

Сьогодні, маючи досить поважну кількість жіночих журналів, у котрих працюють майже виключно жінки, українські письменниці беруть участь у всіх українських видавництвах, у яких містять оригінальні твори, а також дуже збогачують наше письменство й перекладами зі світових літератур.

Так само підноситься й поширюється участю жінки спеціяльну літературу і видавництва для дітей, до цього особливо причинилися **Катря Гриневичева** та **Константина Малицька** (Віра Лебедова).

Українські жінки збогатили своєю участю всі роди письменницької творчости, бо писали поезії, оповідання, повісти і твори драматичного характеру.

Отже, навіть з цього побіжного огляду бачимо, що українська жінка своєю участю в письменстві дуже збогатила його.

Голос її був бадьорий, виховував замилування до всього рідного, будив віру в свої сили, закликав до боротьби за краще майбутнє і до чудової гами українського письменства вніс пребогаті і ріжнородні акорди.

Катерина Чайковська.

Вияснення в справі залізн. знижок на Жіночий Конґрес.

Щоби розвіяти неправдиві вісти, які кружляють у звязку з відкликанням т. зв. конґресового поїзду на Український Жіночий Конґрес, Діловий Конґресовий Комітет і Головний Виділ Союзу Українок почуваються до обовязку подати до відома делеґаткам і громадянству дійсний стан справи.

В травні ц. р. заключили ми умову з подорожнім Т-вом „Орбіс", на основі якої мав піти зі Львова до Станиславова окремий поїзд на конґрес. Ціна білету там і назад мала виносити 6 зол., якщо зголоситься мінімум 400 учасниць. Крім цього особи, які закупили би білети до цього конґресового поїзду, мали користати з 70% знижки зі стації доїзду до Львова. Ця умова була опісля одобрена Міністерством Комунікації і Міністерством Внутрішніх Справ і дня 19. червня вплатили ми „Орбісові" належні гроші в сумі 2.400 зол. та одержали 400 білетів, призначених для делеґаток. Поїзд мав відійти зі Львова дня 22. червня в год. 17·25.

Дня 22. червня в год. 17. Міністерство Внутрішніх Справ за посередництвом львівського і станиславівського Воєвідства повідомило п. Мілену Рудницьку, що поїзд відкликаний з причини заковзонних запрошень, які ми висилали до чужинних жіночих орґанізацій. Інкримінований Міністерством Внутрішніх Справ уступ запрошень пояснює, де саме лежить Станиславів; він звучить у німецькому тексті: „Stanislau liegt in Ostgalizien (das westukrainische Gebiet, welches sich jetzt im polnischen Staate befindet)", у французькому: „Stanislawow, ville de Galicie Orientale (territoire ukrainien, acctuellement sous la Pologne)", в анґлійському: „Stanislawow is a town of Eastern Galicia in Polish Ukraine".

Зазначуємо, що ці запрошення, друковані в друкарні „Діла", перейшли цензуру, були, очевидно, відомі владі та розсилані два місяці перед конґресом на всі сторони світа.

Подаючи цей стан до відома, надіємося, що пані делеґатки і гості вибачать нам завід і втрату грошей, спричинені відкликанням поїзду владою, серед таких обставин.

За Головний Виділ С. У.

М. Рудницька, голова. І. Лунева, секретарка.

За Діловий Конґресовий Комітет:

Е. Макарушкова, голова. О. Шепарович, секретарка.

НОВИНКИ

— **„Gutenberg-Gesellschaft"** у Майнці, міжродне наукове товариство досліджування історії друкарства, графіки і граверства, вибрало своїм членом доц. УВПІ д-ра В. Січинського. Доц. В. Січинський був постійним співробітником органу (річника) названого т-ва „Gutenberg-Jahrbuch", де умістив кілька розвідок з історії українського граверства і сучасної графіки.

— **Залізничі знижки для безробітних.** Польське м-ство суспільної опіки затвердило інструкцію Фонду Безробіття, яка передбачує, що із залізничих знижок при подорожі для обняття або пошукування праці користатимуть лише зареєстровані в бюрі посередництва праці при Фонді Безробіття.

— **Сталін на індексі.** Польське м-ство помістило в спису видавництв, які заборонено привозити до Польщі, три Сталінові промови, видані партійною комуністичною книгарнею у Москві.

— **„В біло-амарантовій провінції".** Щож це за провінція. Це по словам Збігнєва Гротовського (ІКЦ. ч. 192, з 13. липня) наша Гуцульщина. Гуцули, впевняє автор, тужать за польськими „гарцерами". Ще як сніг таяв, допитувалися, коли прийдуть „гарцерки". Вони найшли з гуцулами спільну мову, тому, мовляв, не буде пустим символом, як розпалять ватри від Тешина по Чорногору в дні „Свята гір". Тоді то в Закопаному зїдуться гуцули, лемки та бойки.

— **Вулиця Кірі-Склодовської у Варшаві.** Президія міста Варшави переслала до технічного виділу справу назви одної з варшавських вулиць іменем славної ученої Кірі-Склодовської. Технічний виділ, що веде евіденцію вулиць та їх назв, звернувся до президента Ольпінського з внеском назвати іменем ученої одну з вулиць, де находиться Радовий Інститут імени Кірі-Склодовської.

— **Летунська катастрофа у Львові.** На львівському цивільному летовищі впав із ширяком керманич технічного інституту ширяків Адам Новотни. Літак розбився, пільота раненого забрали до шпиталю.

— **Грім убив двоє дітей.** У четвер в год. 15.35 перейшла над Львовом хуртовина з громами та зливним дощем і градом. Хуртовина тревала около 20 хв. На кількох лініях здержали були трамваєвий рух, у деяких інституціях з причини громів перервали телефонічну комунікацію. Парки, городи, вулиці залила вода. Багато разів прикликали водопровідне поготівля. В команді поліції при вул. Саліги на подвірі бавилися діти заступника пов. команданта поліції аспіранта Штробля: 9-літній Збігнєв і 3-літня Янїна. Як стали бити громи, діти сховалися під дерева. Ударив грім і вбив обоє. Тому три тижні Штроблеві вмерла дитина. Другий грім ударив на Марійській площі та не заподіяв шкоди. Третій грім ударив у дерево біля ставку на Залізній Воді, теж не заподіяв шкоди. Від год. 17.30 падав знову цілу годину зливний дощ із громами. Злива була теж у ночі.

— **Залізнича катастрофа.** Між залізничою стацією Стрижів і Ставче вискочив зі шин поспішний поїзд, що їхав із Варшави до Закопаного. Льокомотива вїхала на поле та вбилася в землю; на неї впав багажовий вагон. Два пульманівські вагони вискочили зі шин, їх покрутило. Три подорожні були ранені.

— **Оперовий співак зловився на „три карти".** Оперовий співак Лешек Рейхан (Миколая 19) програв в обманчу гру „три карти" 42 зол. Поліція арештувала картяних обманців. Володислава Вовчука, Із. Капфеля, Гн. Кунцевича, Володисл. Смагаду.

— **Львівська хроніка.** Кельнер Краківського готелю Генр. Гавц украв у свого господаря 750 зол. — Володимир Блисанюк із Перемишлян вимантив у крамниці Шіка при вул. Бляхарській гітару. Шік повідомив поліцію, що впав жертвою обману.

— **Захльороформували й ограбили службовичку.** До бюра заведень „Сольвей" при вул. Купальній ч. 4. у Львові прийшло двох людей, коли при касі була лише 24-літня управителька магазину Ант. Бжозовська та рахувала гроші. Один приклав Бжозовській нахльороформовану хусточку. Бжозовська впала непритомна на землю. Другий забрав ок. 2.000 зол. Коли війшов сторож, застав лише Бжозовську, що лежала на землі. Першу поміч дав їй лікар, та всеж не привернув їй притомности, тому відставили її до шпиталю.

— **Вже пробудився студент.** Як ми вже повідомляли до перемиського шпиталю забрали студента-медика зі Львова Романа Білозора, якого годі було добудитися. В середу вечором Білозор збудився та признався, що зажив веронал, щоби покінчити з життям. Це вже вдруге намагався Білозор покінчити самогубством, бо з біди не може покінчити студій.

— **Краєва хроніка.** На шляху Львів-Куликів злодії розбили залізничий вагон і вкрали 6 скринь турецького найдобірнішого тютюну та 40 кг. добірного тютюну. — У Радогінцях (пов. Мостиська) Лавро Лаба в суперечці вдарив свого брата Михайла стільчиком від чобіт у голову й убив його. — У Кропивнику (пов. Борислав) Тома Луців пострілив у лісі побережника Квасніскевича. Побережника в грізному стані відвезли до шпиталю. — У Тернополі на Загребелі отворили летунську школу для т. зв. ширяків. — В Коломийщині занотували кілька випадків скаженини; в Печеніжині 8. — В Текучій (Коломийщина) у Федора Човка, Сем. Солонцюка, Марії Турлякової та Параски Гринюк поліція викрила тайні зарналі соли. Сконфіскували 350 кг. немонопольної соли. В мешканців Текучої, що не зарнали соли сконфіскували 600 кг. немонопольної соли. — За нелегальний перехід чсл. кордону придержала поліція в Коломиї Вас. Шевчука. — В Синевідську Вижному ріка Опір схопила кілька жінок, що вертаючи з малин, хотіли перейти вбрід ріку. Виловили тіло жінки управителя кооперативи Ватрасової, тіла двох сестер Зелінських не найшли. Інші врятувалися. — На стації Білче-Волиця вискочив із вагону Мик. Нищий, 27 літ, безробітний, що їхав без білета. Колеса відтяли йому ногу.

— **Фальшивий тайний агент.** До Уторопи, пов. Коломия, прийшов, мабуть із львівського повіту, Франц Ніжевський і представився війтові як тайний агент. І став переводити ревізії, накладав кари за нелегальну торговлю сіллю під загрозою арештування і контролював тягарці, цехування ваг, конфіскував зброю і т. д. Один із покараних вніс рекурс до поліції, обманство виявилося і Ніжевського арештували.

— **Розшарпаний петардою** в бориславській ворожки Фоглевої Микола Янів, як повідомляють польські джерела, скривався перед поліцією, бо самбірська поліція пошукувала його стежним листом. Мав відповідати в комуністичному процесі з іншими товаришами. Свого часу ходив Янів до гімназії, втік був до Варшави, щоби вступити до фільми, кілька разів був арештований за комунізм.

— **Ненарочний спричинник смерти.** Фабрикант чоколяди та цукорник у Варшаві Лярделі (швайцарець) спровадив до свого підприємства машину до миття посудини вагою 500 кг. Машину втягали нагору при помочі руштування, побудованого по вказівкам Лярделя. З висоти половини поверха машина впала та роздавила вуглевого підприємця Райнфельда. Знавці ствердили, що руштування могло вдержати лише 300 кг. тягар. Жінка вбитого домагається відшкодування 42.000 зол.

СПОРТ.

УКРАЇНА — ІІ СОКІЛ.

Відплатні змагання цих дружин за мистецтво Окр. Ліги відбудуться в неділю 15. ч. м. на грищі Чорних. Початок: год. 5.30 попол. Попередять змагання дружин молодших.

УЖГОРОД С. К. „РУСЬ" — УМТЕ 7:0 (3:0).

Змагання відбулися в мин. четвер на грищі УМТЕ. „Русь" дала собі легко раду з сильним противником

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Великий Міський Театр.
Нечинний з причини ферій.
Театр Ріжнородностей.
Нечинний з причини ферій.

Кіна.

АПОЛЬО: „Голос засудженця".
АТЛЯНТИК: „Бару" (реж. Рекса Інгрема).
ВАНДА: „Чорний капітан" і „Під бичем ганьби".
КАСІНО: „Гніздо залюблених".
КОЛІСЕЙ: Нечинне.
КОПЕРНИК: „Чібі" (віденська комедія), „Баль бідних діжечок" (із Містенгет), Барту в Польщі.
МАРУСЕНЬКА: „Маскарада кохання", та ревія.
МІРАЖ: „Від жінки до жінки".
МУЗА: „Емма" та „Геть із тещею!"
ПАН: „Усміх щастя", „Дама-Кер".
ПАЛЯС: „Жінки волять брутальних" і Лет Адамовичів.
ПАСАЖ: „Тайна спальні" та ревія.
СВІТ: „Завойовники просторів", „Фліп і Флоп як вломники".
СОНЦЕ: „Давид Гольдер" і ревія.
СТИЛЕВЕ: „Магараджа з Рампуру" з Борисом Карльофом та оперетка „Поштар з Тиролю".
ХИМЕРА: „Бунт у Шангаю" і Лет Адамовичів.
УТІХА: „Сховайте ваші смутки" та ревія.

Закордонне радіо.

Пятниця, 13. липня 1934.

Відень (506,8) 17·30 Солісти (музика, спів), 20·00 „Дер Апотекер Фрідль" нар. песа Ерноста, 22·15 Камер. музика, **Братислава** (298,8) 19·10 Твори на скрипку й арфу, 21·40 Моцартове дуо на два флети, **Прага** (470,2) 21·25 Сучасна скрипкова музика, **Париж** (1649) 20·45 „Дочка полку" оп. Доніцетія, **Білгород** (439,8) 18·30 Шубертові пісні, **Берлін** (356,7) 12·00, 20·45 Концерт, **Кенігсвустергавзен** (1571) 21·15 Нім. камер. музика, **Штутгарт** (522,6) 15·15 Сонати (скрипка, фортепян), **Беромінстер** (539,6) 21·10 „Джаміле" оп. Бізета, **Будапешт** (549,5) 12·05, 22·20 Циг. музика, **Мілано** (368,6) 17·10 Спів, 20·45 Симф. концерт, **Рим** (420,8) 13·05 Камер. музика.

Субота, 16. липня 1934.

Відень (506,8) 19·20 Два фортепяни, 20·00 „Драй арме Тайфель" оп. Вайнбергера, **Братислава** (298,8) 12·30 Легка музика, 19·45 Гумореска **Мор. Острава** (259,1) 19·10 „Пісні волоцюг", **Прага** (470,2) 16·40 Військова музика. **Париж** (1649) 10·15 Концерт, 20·30 „Ле Девен де Віляж" оп. Руссо, **Штрасбург** (349,2) 12·00 „Дочка полку" оп. Доніцетія, **Білгород** (439,8) 12·05 Концерт, **Любляна** (569,3) 21·00 Веселий вечір (нар. мельодії), **Берлін** (356,7) 16·00 Концерт, **Кенігсвустергавзен** (1571) 20·10 Вечір класичної оп. музики, **Штутгарт** (522,6) 11·10 Баляди та пісні (Вістінггавзен, баритон), **Будапешт** (549,5) 19·30 Оп. арії, 22·00 Танк. музика, **Мілано** (368,6) 13·00 Тріо, **Рим** (420,8) 17·00 Концерт солістів.

Львівське радіо.

Пятниця, 13. липня 1934.

6·30—7·25 Ранішня авдиція, 12·10 Концерт, 13·05 „Карнавал звірят" Сан Санса, „Горіхохрусталка" Чайковського (гр. пл.), 13·55 З ринку праці, 14·00 Збіжева біржа, театр. репертуар, 14·05 Господарські вістки, 16·00 Година легкої музики, пісоньки (Іго Сим), 17·00 Авд. для хорих, концерт 17·30 Мельорецитації, 17·45 Спів, 18·00 Репортаж про Ченстохову, 18·15 Славні артисти: Тіль, тенор (гр. пл.), 18·45 Про водні спорти, 19·00 Всячина, 19·15 Легка музика (орхестра), 19·50, 19·55 Спортові вістки, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Почт. техн. скринька, 21·12, 21·10 Симф. концерт, 21·00 Поетичні хвилини (поезії Тад. Голендера), 22·00 Фейл. „Зелений Львів", 22·15 Кабарет із плят Юрія Тепи.

Субота, 16. липня 1934.

6·30—7·25 Ранішня авдиція, 12·03 Метеорольогічні вістки, 12·10 Конкурс баритонів і басів (гр. пл.), 13·05 Концерт, 14·00 Про експорт, 14·05 Господарські вістки, 16·00 Година легкої музики (Ре де Коста, фортепян, Дж. Д. Мекдональд, сопран, Джексонова орхестра), з гр. пл. 17·25 Солісти (музика, спів, Мая, баритон), 18·00 Літ. фейл. „Що читати?", 18·15 Популярна музика, 18·45 Про ціли і завдання піддержки інтересів і культури Львова, 18·55 З красназнавчого т-ва, 19·00 Всячина, 19·15 Легка музика з гр. пл., 19·30, 19·55 Спортові вістки, 20·00 Шопенівський концерт, 20·30 Відчит про летунство (в рум. мові), 20·40 Органовий концерт, 21·12 Концерт присвячений фр. музиці; спів (Корвін-Шмановська), 22·00 Актуальна балачка, 22·10 Муз. конкурс, 23·05 Танкова музика.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.